

อาหารสมอง

•วารกรณ์ สามโกเศศ

เรื่องร้อนแรงที่สุดในยุโรปตอนนี้คง ไม่ใช่เรื่องการอพยพเข้ามาของผู้คน นับล้าน การก่อการร้ายและเรื่องการลงทุน ประชามติของอังกฤษในวันที่ 23 มิถุนายนนี้ น่าจะอยู่กับอียูหรือจะ ‘ลาจาก’ ดังที่เรียกกัน ในชื่อว่า Brexit เหตุผลของกลุ่ม ‘ลาจาก’ ที่ นับว่ามาแรงขึ้นทุกวัน ก็คือเรื่องความสามารถ ในการควบคุมหลายสิ่งที่เป็นสมาชิกอียูให้ ไม่ได้ เช่น การต้องจ่ายเงินมหาศาลสนับสนุน สมาชิกอื่นๆ กฎหมายควบคุมการทำงานและการ ประกอบการค้า ซึ่ง**เรื่องหนึ่งที่ไม่ชอบ ก็คือเรื่อง Tobin Tax**

James Tobin นักเศรษฐศาสตร์ รางวัลโนเบลในปี 1981 แห่งมหาวิทยาลัยเยล ถ้ายังมีชีวิตอยู่คงแปลกใจที่ชื่อของตน ถูกกล่าวถึงบ่อยครั้งราวกับจะวัดรอยเท้า John Maynard Keynes ปรมจารย์ เศรษฐศาสตร์ผู้ยิ่งใหญ่ที่ตัวเขาเคยเขียน วิทยานิพนธ์ปริญญาเอกวิเคราะห์วิจารณ์กลไก ที่ Keynes กล่าวถึงในการเข้าสู่ดุลยภาพของ ระดับการว่างงานชนิดไม่ตั้งใจ

Tobin Tax หรือการเก็บภาษีจาก ธุรกรรมการเงินระหว่างประเทศตามแนวคิด ของ James Tobin ที่ 11 สมาชิกของอียู กำลังพยายามผลักดันอยู่ในขณะนี้คือเหตุผล หนึ่งของผู้สนับสนุนการ ‘ลาจาก’ อียู เพราะ เชื่อว่าจะทำร้ายอังกฤษในที่สุดเพราะหากไม่ ออกมาก็ต้องเก็บ Tobin Tax ด้วย

11 สมาชิกที่เห็นชอบกับ Tobin Tax ได้แก่ เยอรมัน ฝรั่งเศส อิตาลี สเปน ออสเตรีย เบลเยียม กรีซ โปรตุเกส สโลวาเกีย สโลเวเนีย และเอสโตเนีย เหตุผลง่าย ๆ ที่ต้องการเก็บ Tobin Tax ก็เพราะต้องการได้เงินมาแก้ไขวิกฤติ หนี้สาธารณะของอียู

James Tobin ถ้าฟื้นขึ้นมาคงจะตั้ง อีกเหมือนกัน เพราะสิ่งที่เขาเสนอนั้นแตกต่าง จากที่ 11 สมาชิกกำลังเสนออยู่ในเรื่อง วัตถุประสงค์และลักษณะของภาษีที่เก็บ

ในปี 1972 James Tobin เสนอให้มีการ จัดเก็บภาษีในอัตราประมาณร้อยละ 0.5 เหมือนกันหมดในทุกประเทศจากการซื้อขาย

เงินตราต่างประเทศทั้งหมด และนำเงินเหล่านี้ ไปเก็บสะสมไว้ที่ธนาคารโลกเพื่อเอาไปใช้ เป็นเงินช่วยเหลือประเทศกำลังพัฒนา วัตถุประสงค์ของการเก็บภาษีก็เพื่อไม่ให้เกิด การซื้อขายเงินตราต่างประเทศในปริมาณมาก จนมีผลกระทบต่อเสถียรภาพของการไหล ของเงินทุน

พูดง่าย ๆ ก็คือต้องการจูงใจไม่ให้เกิด การเก็งกำไรเงินตราต่างประเทศมาก จนทำให้เกิด ปัญหาด้านเสถียรภาพ โดยจูงใจให้มีต้นทุน สูงขึ้นจากการต้องจ่ายภาษีนี้

Tobin ย้ำว่าจะได้ผลก็ต่อเมื่อมีการเก็บ ภาษีในอัตราเดียวกันทั้งหมดในทุกประเทศ (ที่เป็นสมาชิกธนาคารโลกหรือ IMF) โดย อยู่ในอัตราที่เหมาะสม หากสูงหรือต่ำเกินไป ก็ไม่ได้ผล และจะต้องร่วมมือกันอย่าง กว้างขวางด้วย

อย่างไรก็ดี เหมือนทุกสิ่งในโลก เมื่อ วันเวลาผ่านไปก็มีการ “แปลงสาร” เกิดขึ้น จนมีการขยายอیدیของ Tobin Tax ไปถึง การเก็บภาษีจากการเปลี่ยนมือหุ้น หุ้นกู้ และธุรกรรมการเงินต่างๆ ทั้งในประเทศเอง และระหว่างประเทศด้วย นอกจากนี้ยังมีการ เสนอให้มีอัตราภาษีเงินได้ร้อยละ 0.1 ถึง 1 อีกด้วย

11 ประเทศของอียูนี้ไปไกลกว่า คือ ต้องการเก็บเพื่อหารายได้มาแก้ไขปัญหา วิกฤติหนี้ของภาครัฐที่หลายประเทศสมาชิก เผชิญอยู่และเกิดสภาพ “เตี้ยอ้อมค่อม” กับ ประเทศผู้ขายเหลืออยู่ในเวลานี้ เสถียรภาพ ของการไหลของเงินทุนระหว่างประเทศมิใช่ ประเด็นหลัก

Tobin Tax ในปัจจุบันจึงมีความหมาย ที่แตกต่างกันออกไปจาก “ต้นฉบับ” ผู้เห็นด้วย กับการเก็บเพื่อหารายได้ถึงความจำเป็นธรรม ที่สถาบันการเงินควรจ่ายภาษีเพิ่มขึ้นเพื่อเอา เงินไปช่วยลดระดับหนี้สาธารณะ ซึ่งตนเอง ก็มีส่วนช่วยให้มันเพิ่มขึ้นด้วย (รัฐบาลได้โดด เข้าไปช่วยสถาบันการเงินให้หลุดออกมาจาก วิกฤติการเงินด้วยการกู้เงินมากมาย)

ผู้เห็นด้วยกับการเก็บเชื่อว่า Tobin Tax จะช่วยให้เกิดเสถียรภาพมากขึ้น ถ้าแม้ว่า

Tobin Tax

สูงส่งกว่าที่กำลังจะทำ

James Tobin มีชีวิต อยู่ระหว่าง 1918-2002 (เสียชีวิตตอนอายุ 84 ปี) ได้ให้ไอเดียในเรื่องการ เก็บภาษีจากการซื้อขาย เงินตราต่างประเทศ เพื่อช่วยสร้างเสถียรภาพ เศรษฐกิจของโลก

มีการเก็บภาษีในลักษณะนี้แล้ววิกฤติเศรษฐกิจ ในทศวรรษ 1990 ของประเทศในเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้ รัสเซีย เม็กซิโก เกาหลี อาจไม่ก่อให้เกิดความเจ็บปวดมากมายจาก การที่ต้องปรับอัตราดอกเบี้ยขึ้นสูงมากเมื่อถูก คุกคามโดยผู้เก็งกำไรเงินตราต่างประเทศ ผู้ไม่เห็นด้วยบอกว่าความเจ็บครั้งนั้นมีได้ เกิดจากการเพิ่มอัตราดอกเบี้ยจนสูงอย่างเดียว แต่เกิดจากหลายสาเหตุ ซึ่ง Tobin Tax ไม่น่า จะช่วยให้หลักการปรับอัตราดอกเบี้ยขึ้นสูง ตลออดจนช่วยสร้างเสถียรภาพของการไหล ของเงินทุนได้ขนาดนั้น

นอกจากนี้การเก็บ Tobin Tax จะทำให้มีจำนวนธุรกรรมการเงินน้อยลง ผู้ออมและกองทุนเงินออมทั้งหลายจะได้ ผลตอบแทนต่ำลง เนื่องจากสถาบันการเงิน ในหลายสถานการณ์สามารถผลักภาระภาษี ไปสู่ลูกค้าได้

คำถามที่น่าสนใจก็คือมีการทดลอง เก็บ Tobin Tax ในประเทศใดบ้างหรือไม่? คำตอบก็คือ Tobin Tax ในเวอร์ชันหนึ่ง มีการทดลองในสวีเดนในปี 1984 กล่าวคือ

ในตอนแรกมีการเก็บภาษีในอัตราร้อยละ 0.5 จากการซื้อและขายหุ้น และต่อมาลดลงเป็นลำดับจนเหลือเพียงร้อยละ 0.003 ผลปรากฏว่าเก็บภาษีได้เพียงร้อยละ 3 ของที่คาดการณ์ไว้โดยเฉลี่ย จึงมีการยกเลิกภาษีนี้ในปี 1991 อย่างไรก็ตามก็ยังมีการเก็บ Tobin Tax ในบางลักษณะในฮ่องกง มุมไบ ไชเล่ ไทยเป โฉอันเนสเบิร์ก ซึ่งกำลังกลายเป็นศูนย์กลางการเงินของโลก โดยเก็บรวมกันได้ประมาณปีละ 600,000 ล้านบาท และตัวเลขนี้แหละที่ 11 ประเทศอียูกำลังนำลายไหลและมองเห็นเป็นโอกาส

คนอังกฤษซึ่งมีลักษณะอนุรักษ์นิยมอยู่แล้วโดยธรรมชาติมีความรู้สึกกังวลกับมาตรการ Tobin Tax นี้อยู่ค่อนข้างมากลอนดอนซึ่งเป็นศูนย์กลางการเงินโลกมีธุรกรรมต่างๆ ซึ่งอยู่ในข่ายของการถูกเก็บภาษีอยู่เป็นจำนวนมาก ไม่มีใครตอบได้ว่าหากมี Tobin Tax ตามข้อบังคับของอียูที่ตนเป็นสมาชิกอยู่นั้นจะเกิดผลกระทบอย่างไรต่อการเป็นศูนย์กลางการเงินของโลก ทั้งหมดนี้ต้องคำนึงว่า เขียงไฮ้ซึ่งเป็นคู่แข่งสำคัญในการเป็นศูนย์กลางการเงินของโลกนั้นไม่มี Tobin Tax บ่อยครั้งสิ่งซึ่งเป็นข้อสรุปตามกรอบคิดเชิงทฤษฎีนั้นแตกต่างจากความเป็นจริงอย่างสิ้นเชิง ตัวอย่างเช่นการใช้เงินสกุลยูโรร่วมกันนั้น ในตอนพิจารณามีข้อสรุปทางทฤษฎีว่ามีสารพัดข้อดี ปัญหาอุปสรรคก็มีเช่นกัน แต่สรุปว่ามีข้อดีมากกว่า ปัจจุบันก็เป็นที่ชัดเจนแล้วว่าที่อียู และเป็นวันทางเศรษฐกิจอยู่ในขณะนี้มันเป็นผลอย่างสำคัญจากการใช้เงินสกุลยูโรร่วมกัน

Tobin Tax ในครั้งนี้ก็อีกเช่นกันอังกฤษมีการใช้ stamp duty หรือค่าธรรมเนียมที่เก็บจากการซื้อขายหุ้นมาช้านาน ข้อมูลเหล่านี้จะเป็นประโยชน์ต่อการประเมินผลกระทบของ Tobin Tax อย่างไรก็ดีอย่าลืมเรื่องราวของการสรุปครั้งเงินยูโรเป็นอันขาด

James Tobin มีชีวิตอยู่ระหว่าง 1918-2002 (เสียชีวิตตอนอายุ 84 ปี) ได้ให้โอเคเดียวในเรื่องการเก็บภาษีจากการซื้อขายเงินตราต่างประเทศเพื่อช่วยสร้างเสถียรภาพเศรษฐกิจของโลก และเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ประเทศกำลังพัฒนาใครที่ "แปรสาร" Tobin Tax เพื่อหารายได้แต่เพียงอย่างเดียว กำลังมองข้ามความสูงส่งของความคิดที่จะสร้างเสถียรภาพและความเท่าเทียมกันในเวลาเดียวกัน